

บทที่ 4

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า ปี พ.ศ.2555 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของประเทศไทยในอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ แล้วทำการวิเคราะห์และเสนอผลในรูปของข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หากค่ามัธยฐานมีค่ามากกว่า 3.5 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความนั้น โดยจะเรียงลำดับข้อความตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า ซึ่งแบ่งออกเป็น 11 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบบูรณาการ
3. ยุทธศาสตร์ทางสังคม
4. ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ
5. ยุทธศาสตร์ทางปัญญา
6. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ
7. ยุทธศาสตร์การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ
8. ยุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ
9. ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรสุขภาพ
10. ยุทธศาสตร์การจัดองค์กรเพื่อการมีส่วนร่วม เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุน
11. ยุทธศาสตร์การสร้างประกันผู้สูงอายุเพิ่ม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 7 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 22 ท่าน ในการศึกษาแนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า ปี พ.ศ.2555 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงานด้านผู้สูงอายุ สถานที่ทำงาน และประเภทขององค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไปและการจำแนกผู้เชี่ยวชาญ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
เพศ	
ชาย	12
หญิง	10
ประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ	
1-5 ปี	4
6-10 ปี	8
10 ปีขึ้นไป	10
สถานที่ทำงาน	
สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย	1
สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ	1
กรมสุขภาพจิต	1
มูลนิธิพัฒนาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย	1
ศูนย์ประสานงานเครือข่ายประชาคมน่าน	1
กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ	1
กองสุขภาพภาคประชาชน	1
ศูนย์อนามัย	8
กองสุศึกษา (ที่ปรึกษา)	1
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล	1
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (ที่ปรึกษา)	1
สถาบันคีนันแห่งเอเชีย	1

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปในและการจำแนกประเภทผู้เชี่ยวชาญ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
ประเภทขององค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	
องค์กรผู้สูงอายุ	1
องค์กรวิชาการด้านผู้สูงอายุ	6
องค์กรภาครัฐที่ดำเนินงานด้านสุขภาพผู้สูงอายุ	11
องค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	1
องค์กรเครือข่ายดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ	1
องค์กรด้านส่งเสริมอาชีพอดิเรกและรายได้ผู้สูงอายุ	1
องค์กรอิสระภาครัฐที่ดำเนินงานปฏิรูประบบสุขภาพ	1

จากตาราง 7 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นเพศชาย 12 ท่าน เป็นเพศหญิง 10 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานผู้สูงอายุมากกว่า 10 ปี ผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน 15 แห่ง คือ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ กรมสุขภาพจิต มูลนิธิพัฒนาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ศูนย์ประสานงานเครือข่ายประชาคมน่าน กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุสำนักส่งเสริมสุขภาพ กองสุขภาพภาคประชาชนกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ศูนย์อนามัย กองสุกศึกษา สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวรและสถาบันคีนันแห่งเอเชีย จำนวนผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามประเภทขององค์กรที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุได้ 6 องค์กร คือ องค์กรผู้สูงอายุจำนวน 1 ท่าน องค์กรวิชาการด้านผู้สูงอายุจำนวน 5 ท่าน องค์กรภาครัฐที่ดำเนินงานด้านสุขภาพผู้สูงอายุจำนวน 12 ท่าน องค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจำนวน 1 ท่าน องค์กรเครือข่ายดำเนินงานด้านผู้สูงอายุจำนวน 1 ท่าน องค์กรด้านส่งเสริมอาชีพอดิเรกและรายได้ผู้สูงอายุจำนวน 1 ท่าน และองค์กรอิสระภาครัฐที่ดำเนินงานปฏิรูประบบสุขภาพ 1 ท่าน

ส่วนที่ 2 แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า ปี พ.ศ.2555

2.1 แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า

ตาราง 8 แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	1	สร้างจิตสำนึกด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุและคนทุกวัยมีการเตรียมสร้างสุขภาพตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ	4.94	0.56	สอดคล้อง
2	12	สนับสนุนผู้สูงอายุให้รู้จักวางแผนและเลือกชีวิตอนาคตด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีสุขภาวะและมีคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	2	สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพตนเองละเว้นพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ และพึ่งพาตนเองให้มาก	4.77	0.85	สอดคล้อง
4	4	สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการวางแผน เตรียมการด้านเศรษฐกิจ มีการเก็บออมและจัดสรรเงินทองไว้ใช้จ่ายในวัยสูงอายุ	4.77	0.85	สอดคล้อง
5	13	ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการและช่องทางการเรียนรู้ การรับข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมตามสภาพของผู้สูงอายุแต่ละวัย ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน	4.71	0.92	สอดคล้อง
6	3	สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างสุขภาพ สามารถปรับตัวปรับใจและรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์สุขภาพ	4.71	0.92	สอดคล้อง
7	8	กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เน้นกลุ่มก่อนสูงอายุและกลุ่มผู้สูงอายุ	4.63	1.03	สอดคล้อง
8	9	สร้างทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ ครอบครัวและผู้เกี่ยวข้อง	4.44	1.05	สอดคล้อง
9	14	ให้สิทธิด้านต่างๆ แก่ผู้ดูแลพ่อแม่สูงอายุ	4.44	1.06	สอดคล้อง
10	10	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพที่หลากหลายรวมทั้งมีสื่อสุขภาพทั่วถึงทุกรูปแบบ	4.36	0.98	สอดคล้อง
11	5	สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการเตรียมพร้อมด้านการเรียนรู้และหาความรู้ใหม่เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง	4.29	0.93	สอดคล้อง
12	6	ส่งเสริมผู้สูงอายุให้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	4.00	0.74	สอดคล้อง

จากตาราง 8 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 12 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาจากค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้

- 1) สร้างจิตสำนึกด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุและคนทุกวัยมีการเตรียมสร้างสุขภาพตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ
- 2) สนับสนุนผู้สูงอายุให้รู้จักวางแผนและเลือกชีวิตอนาคตด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ และเลือกชีวิตอนาคตเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีสุขภาวะ และมีคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์
- 3) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพตนเอง ละเว้นพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ และพึ่งพาตนเองให้มาก
- 4) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการวางแผน เตรียมการด้านเศรษฐกิจ มีการเก็บออมและจัดสรรเงินทองไว้ใช้จ่ายในวัยสูงอายุ
- 5) ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการและช่องทางการเรียนรู้ การรับข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมตามสภาพของผู้สูงอายุแต่ละวัย ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน

2.2 แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบบูรณาการ (ตารางที่ 9-13)

ตาราง 9 แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างครอบครัวเข้มแข็งอบอุ่น

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์ การสร้างครอบครัวเข้มแข็งอบอุ่น	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	3	สร้างจิตสำนึกของคนในครอบครัวต่อการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งยามแข็งแรง เจ็บป่วย พิกัดหรือทุพพลภาพ	4.91	0.60	สอดคล้อง
2	4	กำหนดนโยบายสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้อยู่ร่วมกับบุตรหลานในครอบครัว	4.91	0.60	สอดคล้อง
3	5	กำหนดให้มีนโยบายการสร้างความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว สร้างกระแสความร่วมมือเป็นสุขและความห่วงใยของคนในครอบครัว	4.86	0.63	สอดคล้อง
4	6	ให้ความรู้แก่ครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ	4.86	0.63	สอดคล้อง
5	1	ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำประโยชน์แก่ครอบครัวและสังคม พึ่งพาตนเองไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว	4.63	0.97	สอดคล้อง
6	2	สนับสนุนผู้สูงอายุในการถ่ายทอดสิ่งดีงามแก่ลูกหลาน เป็นที่พึ่งทางความคิดทางจิตใจของคนในครอบครัว	4.63	0.97	สอดคล้อง

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์ การสร้างครอบครัวเข้มแข็งอบอุ่น	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
7	8	เสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้โดยถ่ายทอดเทคโนโลยีและรูปแบบการดำเนินชีวิตในครอบครัวตั้งแต่วัยรุ่น	4.35	1.04	สอดคล้อง
8	7	สร้างโอกาสในการจัดการปัญหาครอบครัวโดยจัดเวทีเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดการปัญหา	4.04	0.79	สอดคล้อง

จากตาราง 9 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 8 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาจากค่ามัธยฐานจากมากไปน้อยจัดอันดับได้ดังนี้ 1) สร้างจิตสำนึกของคนในครอบครัวต่อการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งยามแข็งแรง เจ็บป่วย พิกัดหรือทุพพลภาพ 2) กำหนดนโยบายสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้อยู่ร่วมกับบุตรหลานในครอบครัว 3) กำหนดให้มีนโยบายการสร้างความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว สร้างกระแสความร่วมมือเป็นสุขและความห่วงใยของคนในครอบครัว 4) ให้ความรู้แก่ครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ 5) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำประโยชน์แก่ครอบครัวและสังคม พึ่งพาตนเองไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว

ตาราง 10 แนวโน้มยุทธศาสตร์การรวมพลังผู้สูงอายุ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การรวมพลังผู้สูงอายุ	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	3	ผลักดันองค์กรต่างๆ ให้ความสำคัญและสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุให้มากขึ้น เช่น อบต. เทศบาล	4.91	0.60	สอดคล้อง
2	1	กระตุ้น ส่งเสริมการตั้งชมรมผู้สูงอายุในลักษณะต่างๆ เช่น ชมรมตามที่อยู่อาศัย คุ่มบ้าน ชุมชนหรือหมู่บ้าน ชมรมตามวิชาชีพเดิม ชมรมตามความสนใจในสิ่งเดียวกัน ชมรมรักษาสภาพหรือชมรมอื่นๆ	4.86	0.63	สอดคล้อง
3	2	สร้างเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดในสิ่งดีงามที่เป็นประโยชน์ด้วยวิธีการต่างๆ	4.82	0.71	สอดคล้อง

จากตาราง 10 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับซึ่งพิจารณาค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ผลักดันองค์กรต่าง ๆ ให้มีความสำคัญและสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุให้มากขึ้น เช่น อบต. เทศบาล 2) กระตุ้น ส่งเสริมการตั้งชมรมผู้สูงอายุในลักษณะต่าง ๆ เช่น ชมรมตามที่อยู่อาศัย ชุมบ้าน ชุมชนหรือหมู่บ้าน ชมรมตามวิชาชีพเดิม ชมรมตามความสนใจในสิ่งเดียวกัน ชมรมรักษาสุภาพหรือชมรมอื่น ๆ 3) สร้างเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ด้วยวิธีการต่าง ๆ

ตาราง 11 แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	2	จัดสถานที่ให้เอื้อกับผู้สูงอายุในการออกกำลังกาย และการพักผ่อน และการเดินทาง (ทางเท้า สวนสาธารณะ รถโดยสาร สะพานลอย และอื่นๆ)	4.86	0.63	สอดคล้อง
2	1	สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อและเกื้อกูลผู้สูงอายุ	4.71	0.92	สอดคล้อง
3	3	จัดสถานที่ของรัฐให้เป็นแบบอย่างี่เอื้อกับผู้สูงอายุในการรับบริการหรือเรียนรู้การสร้างเสริมสุขภาพ	4.63	1.10	สอดคล้อง
4	5	มีข้อกำหนดการออกแบบตกแต่งภายในบ้าน การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ตกแต่ง แสงสว่าง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของทางเดิน พื้นห้องน้ำและประตูห้องน้ำ/บ้านให้เหมาะกับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	4.44	1.05	สอดคล้อง
5	4	มีข้อกำหนดการออกแบบและก่อสร้างบ้านให้เอื้อกับผู้สูงอายุ	4.18	0.96	สอดคล้อง

จากตาราง 11 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับยุทธศาสตร์ซึ่งพิจารณาค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) จัดสถานที่ให้เอื้อกับผู้สูงอายุในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและการเดินทาง 2) สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อและเกื้อกูลผู้สูงอายุ 3) จัดสถานที่ของรัฐให้เป็นแบบอย่างี่เอื้อกับผู้สูงอายุในการรับบริการหรือเรียนรู้การสร้างเสริมสุขภาพ 4) มีข้อกำหนดการออกแบบตกแต่งภายในบ้าน การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ตกแต่ง แสงสว่าง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของทางเดิน พื้นห้องน้ำและประตูห้องน้ำ บ้านให้เหมาะกับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 5) มีข้อกำหนดการออกแบบและก่อสร้างบ้านให้เอื้อกับผู้สูงอายุ

ตาราง 12 แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์ การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง	มัธยฐาน	พิสัยกว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
1	14	ให้ภาคการศึกษาสอดแทรกวิถีคิด การตอบแทนบุญคุณและจัดให้นักเรียนมีกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ	4.86	0.63	สอดคล้อง
2	8	เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการทำงาน	4.82	0.71	สอดคล้อง
3	1	สนับสนุนกิจกรรมของสาขาสมาคมและกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน	4.82	0.73	สอดคล้อง
4	5	ส่งเสริมบทบาทด้านศาสนาให้เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชนเพื่อปลูกฝังความดีงามและเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรม	4.77	0.85	สอดคล้อง
5	7	ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางสังคม เช่น การเยี่ยมชมสมาชิกที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้	4.77	0.85	สอดคล้อง
6	3	สนับสนุนการตั้งชมรมธนาคารสมอง (brain bank) จากผู้สูงอายุที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ เพื่อเป็น resource person สำหรับชุมชน	4.77	0.88	สอดคล้อง
7	12	สร้างเครือข่าย องค์กร หน่วยงานที่ดำเนินการด้านผู้สูงอายุ	4.71	0.92	สอดคล้อง
8	4	กระตุ้นให้ชุมชนคิดเองทำเองและร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.71	0.92	สอดคล้อง
9	10	จัดให้มีสถานที่ในการพบปะหรือชุมนุมของผู้สูงอายุ	4.63	0.97	สอดคล้อง
10	11	มีแหล่งบริการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เมื่อผู้สูงอายุมีปัญหา	4.55	0.95	สอดคล้อง
11	13	สร้างแกนนำในการเคลื่อนไหวให้สังคมตื่นตัว ในเรื่อง “ชีวิตสาธารณะ” หรือให้เห็นคุณค่าของ “ส่วนรวม”	4.36	0.98	สอดคล้อง
12	9	สนับสนุนให้มีชุมชนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งทุกชุมชน	4.36	0.98	สอดคล้อง
13	2	ส่งเสริมอาชีพและหัตถาชีพให้	4.22	1.13	สอดคล้อง

จากตาราง 12 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 13 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัธยฐานจากมากไปน้อยจัดอันดับได้ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ 2) เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการทำงาน 3) สนับสนุนกิจกรรมของสาขาสมาคมและกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน 4) ส่งเสริมบทบาทด้านศาสนาให้เป็นศูนย์รวมทางจิตใจ

ของคนในชุมชนเพื่อปลูกฝังความดีงามและเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรม 5) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีกิจกรรมทางสังคม เช่น การเยี่ยมชมสมาชิกที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้

ตาราง 13 แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ท้องถิ่นน่าอยู่

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์ การพัฒนาแบบเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ท้องถิ่นน่าอยู่	มัช ฐาน	พิสัย กว ไทม์	การแปล ความสอด คล้อง
1	1	ยึดประชากร(ผู้สูงอายุ) และพื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนา	4.63	0.97	สอดคล้อง
2	2	มีการฟื้นคืนทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางจิตวิทยาชุมชน มาทำให้เกิดพลังชุมชนพลังท้องถิ่น	4.55	1.13	สอดคล้อง
3	3	การใช้พลังของระบบทุน เพื่อสรรสร้างให้เกิดการเคลื่อนตัวไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน	3.95	1.99	ไม่ สอดคล้อง

จากตาราง 13 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 2 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัชฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ยึดประชากร(ผู้สูงอายุ) และพื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนา 2) มีการฟื้นคืนทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางจิตวิทยาชุมชน มาทำให้เกิดพลังชุมชนพลังท้องถิ่น ส่วนยุทธศาสตร์การใช้พลังของระบบทุน เพื่อสรรสร้างให้เกิดการเคลื่อนตัวไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้อง

2.3 แนวโน้มยุทธศาสตร์ทางสังคม

ตาราง 14 แนวโน้มยุทธศาสตร์ทางสังคม

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์ทางสังคม	มัธย ฐาน	พิสัย ควอ ไทล์	การแปล ความสอดคล้อง
1	2	มีการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุอย่างจริงจังเป็น National Agenda	4.87	0.63	สอดคล้อง
2	1	สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการสูงอายุและการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรในสังคมทุกภาคส่วน	4.86	0.63	สอดคล้อง
3	3	จัดให้มีระบบการปกป้องคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุให้ทั่วถึง โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากไร้ ขาดคนดูแล	4.82	0.71	สอดคล้อง
4	7	จัดให้มีระบบยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุให้กว้างขวางและหลากหลาย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและให้คนในสังคมได้เรียนรู้ในสิ่งดีงาม	4.77	0.85	สอดคล้อง
5	6	คุ้มครองสิทธิ จริยธรรม คุณธรรมที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับและมีระบบอุปการะช่วยเหลือเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม	4.71	0.92	สอดคล้อง
6	11	ค้นหา สนับสนุน ช่วยเหลือตอบแทนและให้การรับรองกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุที่มีความสามารถ ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ประชาชน ชาวบ้านเพื่อถ่ายทอดวิชาการแก่ลูกหลาน	4.71	0.92	สอดคล้อง
7	12	กำหนดนโยบายการสร้างสังคมที่เอื้ออาทรกับผู้สูงอายุทั้งที่ทำงาน ที่บ้านและที่สาธารณะประโยชน์	4.71	0.92	สอดคล้อง
8	14	มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ	4.71	0.92	สอดคล้อง
9	15	กำหนดให้สื่อมีรายการเกี่ยวกับสุขภาพผู้สูงอายุ การแสดงศักยภาพ การสะท้อนปัญหา การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ รวมทั้งมีรายการพิเศษในช่วงวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ	4.71	0.92	สอดคล้อง
10	4	เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพในการทำงานเพื่อสังคมอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละคนในหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน	4.63	1.03	สอดคล้อง

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์ทางสังคม	มัธย ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
11	5	กำหนดให้หน่วยงานและองค์กรจัดทำมาตรการหรือสวัสดิการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่องของผู้สูงอายุและครอบครัว	4.63	1.03	สอดคล้อง
12	8	ส่งเสริมให้กลุ่มคนทุกวัยได้ทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ	4.63	1.03	สอดคล้อง
13	9	สร้างกระแสและจัดกิจกรรมพิเศษในช่วงวันสำคัญเช่น วันผู้สูงอายุ ไทย วันผู้สูงอายุสากล วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ	4.55	1.00	สอดคล้อง
14	10	สนับสนุนให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมทางสังคม การใช้ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคคลต่างวัย	4.55	1.05	สอดคล้อง
15	13	จัดหาสวัสดิการเพื่อสนับสนุนการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุและครอบครัว	4.44	1.06	สอดคล้อง

จากตาราง 14 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 15 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัธยฐานจากมากไปน้อยจัดอันดับได้ดังนี้ 1) มีการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุอย่างจริงจังจึงเป็น National Agenda 2) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการสูงอายุและการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรในสังคมทุกภาคส่วน 3) จัดให้มีระบบการปกป้องคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุให้ทั่วถึง โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากไร้ขาดคนดูแล 4) จัดให้มีระบบยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุให้กว้างขวางและหลากหลาย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและให้คนในสังคมได้เรียนรู้ในสิ่งดีงาม 5) คุ้มครองสิทธิ จริยธรรม คุณธรรมที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับและมีระบบอุปการะช่วยเหลือเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม

2.4. แนวโน้มยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ

ตาราง 15 แนวโน้มยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	3	การกำหนดนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด ในจังหวัดบูรณาการเพื่อการพัฒนา (CEO) มีการดำเนินงานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยกำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและชุมชน	4.86	0.63	สอดคล้อง
2	4	กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการปัญหาผู้สูงอายุ	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	1	กระจายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ จากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน	4.55	1.05	สอดคล้อง
4	2	กระจายเงินค่าใช้จ่ายจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน	4.44	1.06	สอดคล้อง
5	5	กระจายทรัพยากรบุคคลจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน	4.25	1.48	สอดคล้อง

จากตาราง 15 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับจากค่ามัธยฐานมากไปน้อย ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดบูรณาการเพื่อการพัฒนา (CEO) มีการดำเนินงานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยกำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และชุมชน 2) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการปัญหาผู้สูงอายุ 3) กระจายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น 4) กระจายเงินค่าใช้จ่ายจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น และ 5) กระจายทรัพยากรบุคคลจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน

2.5. แนวโน้มยุทธศาสตร์ทางปัญญา

ตาราง 16 แนวโน้มยุทธศาสตร์ทางปัญญา

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์ทางปัญญา	มัช ฐาน	พิสัย ควอ ไทล์	การแปล ความสอด คล้อง
1	5	พัฒนาระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุให้ทันสมัยเป็นระบบเดียวกันสามารถเชื่อมโยงกันได้	4.91	0.60	สอดคล้อง
2	1	ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในทุกด้านอย่างเหมาะสมกับสภาวการณ์ของสังคมไทย	4.86	0.63	สอดคล้อง
3	6	หน่วยงานมีการเชื่อมโยงรับรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อศึกษาช่องว่างและแนวคิดในการต่อยอดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.86	0.63	สอดคล้อง
4	7	สร้างการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ทั้งสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน นโยบายไปจนถึงยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.86	0.63	สอดคล้อง
5	9	บูรณาการระหว่างความรู้ใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	4.77	0.85	สอดคล้อง
6	2	ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาในเชิงยุทธวิธีด้านต่างๆ ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.71	0.92	สอดคล้อง
7	4	ส่งเสริมการสังเคราะห์งานวิจัยและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้มากขึ้น	4.71	0.92	สอดคล้อง
8	3	ส่งเสริมการศึกษาวิจัยคุณภาพเป็นไปได้และความเหมาะสม ตามความต้องการของคนในพื้นที่ที่มีศักยภาพแตกต่างกัน	4.71	0.97	สอดคล้อง
9	8	ส่งเสริมการศึกษาวิจัยพัฒนา และมีการรวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น ระดับปฏิบัติการ หรือระดับรากหญ้าให้มากขึ้น	4.55	1.00	สอดคล้อง

จากตาราง 16 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 9 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัชฐานจากมากไปน้อยจัดอันดับได้ดังนี้

- 1) พัฒนาระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุให้ทันสมัยเป็นระบบเดียวกันสามารถเชื่อมโยงกันได้
- 2) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในทุกด้านอย่างเหมาะสมกับสภาวการณ์ของสังคมไทย
- 3) หน่วยงานมีการเชื่อมโยงรับรู้ซึ่งกันและกันเพื่อศึกษาช่องว่างและแนวคิดในการต่อยอด

กิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 4) สร้างการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ทั้งสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน นโยบายไปจนถึงยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 5) บูรณาการระหว่างความรู้ใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.6. แนวโน้มยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ตาราง 17 แนวโน้มยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	5	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับชาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้เสียจากทุกๆ ฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน	4.82	0.71	สอดคล้อง
2	1	มีคณะกรรมการ (board) ระดับชาติในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายผู้สูงอายุ	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	2	Board ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบดูแล	4.71	0.92	สอดคล้อง
4	4	มีมาตรการบริหารจัดการ จัดระบบในสังคมเพื่อให้ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ เกิดขึ้นและเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง	4.71	0.92	สอดคล้อง
5	3	มีการควบคุมกำกับ การดำเนินงานขององค์กรระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง	4.55	1.00	สอดคล้อง
1	2	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับกระทรวงของทุกกระทรวง กำหนดเป้าหมาย แผนงาน งบประมาณและการกำกับดูแลภารกิจของกระทรวง	4.97	0.52	สอดคล้อง
2	1	กระทรวงที่เกี่ยวข้องทุกกระทรวงต้องจัดโครงสร้างให้มีผู้รับผิดชอบผู้สูงอายุชัดเจน	4.91	0.60	สอดคล้อง
3	3	ประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ นอกกระทรวง	4.82	0.71	สอดคล้อง
4	4	ประสานความร่วมมือกับเอกชนให้มากที่สุด	4.27	0.98	สอดคล้อง

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ	มัธยฐาน	พิสัยกว	การแปลความสอดคล้อง
1	3	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับกรม กรมต่างๆ ในกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุจะต้องมีการร่วมมือให้เป็นเอกภาพ	4.86	0.63	สอดคล้อง
2	2	น่านโยบายและภารกิจของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับกรมนั้น ๆ มาปฏิบัติให้ได้ผล	4.63	1.03	สอดคล้อง
3	1	กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุต้องจัดองค์กรให้สอดคล้องกับกระทรวง	4.35	0.95	สอดคล้อง
1	1	การบริหารจัดการระดับชุมชนท้องถิ่น สร้างแกนนำผู้สูงอายุในชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ และให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม	4.91	0.60	สอดคล้อง
2	4.2	ใช้หลักการมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยเฉพาะผู้สูงอายุ	4.91	0.60	สอดคล้อง
3	3.3	ใช้หลักการจัดการ โดยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม (interactive learning through action) คือ ขยายผลการเรียนรู้และเพิ่มพลังภาคประชาชน (networking)	4.86	0.63	สอดคล้อง
4	3.1	ใช้หลักการจัดการ โดยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม คือให้มีกิจกรรมการสร้างเสริมพลัง (empowerment of individual) โดยการให้ความรู้ หรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลในประเด็นปัญหา หรือปัจจัยต้นเหตุให้มากขึ้น	4.77	0.85	สอดคล้อง
5	4.1	ใช้หลักการมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ร่วมกัน โดยจัดให้มีกระบวนการที่ทำให้พันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (strategic partner) มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน	4.77	0.85	สอดคล้อง
6	3.2	ใช้หลักการจัดการ โดยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม คือพัฒนากลุ่มแกนนำภาคประชาชน (node)	4.71	0.92	สอดคล้อง

จากตาราง 17 พบว่ายุทธศาสตร์การบริหารจัดการมี 4 ระดับคือ การบริหารจัดการระดับชาติ การบริหารจัดการระดับกระทรวง การบริหารจัดการระดับกรม และการบริหารจัดการระดับชุมชนท้องถิ่น การบริหารจัดการระดับชาติพบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

มีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้เสียจากทุกๆ ฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน 2) มีคณะกรรมการ (board) ระดับชาติในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายผู้สูงอายุ 3) Board ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบดูแล 4) มีมาตรการบริหารจัดการจัดระบบในสังคมเพื่อทำให้ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นและเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง 5) มีการควบคุมกำกับกับการดำเนินงานขององค์กรระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการระดับกระทรวง พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 4 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายแผนงาน งบประมาณและการกำกับดูแลภารกิจของกระทรวง 2) กระทรวงที่เกี่ยวข้องทุกกระทรวงต้องจัดโครงสร้างให้มีผู้รับผิดชอบผู้สูงอายุชัดเจน 3) ประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ นอกกระทรวง 4) ประสานความร่วมมือกับเอกชนให้มากที่สุด

การบริหารจัดการระดับกรมพบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) กรมต่าง ๆ ในกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุจะต้องมีการร่วมมือให้เป็นเอกภาพ 2) นำนโยบายและภารกิจของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับกรมนั้น ๆ มาปฏิบัติให้ได้ผล 3) กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุต้องจัดองค์กรให้สอดคล้องกับกระทรวง

การบริหารจัดการระดับชุมชนท้องถิ่นพบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 7 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สร้างแกนนำผู้สูงอายุในชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มผู้สูงอายุและให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม 2) ใช้หลักการมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ร่วมกันโดยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยเฉพาะผู้สูงอายุ 3) ใช้หลักการจัดการโดยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม (interactive learning through action) คือขยายผลการเรียนรู้และเพิ่มพลังภาคประชาชน (networking) 4) ใช้หลักการจัดการ โดยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม (interactive learning through action) คือให้มีกิจกรรมการสร้างเสริมพลัง (empowerment of individual) โดยการให้ความรู้ หรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลในประเด็นปัญหา หรือปัจจัยต้นเหตุให้มากขึ้น ใช้หลักการมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ร่วมกัน 5) จัดให้มีกระบวนการที่ทำให้พันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (strategic partner) มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน

2.7. แนวโน้มยุทธศาสตร์การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ

ตาราง 18 แนวโน้มยุทธศาสตร์การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ

ลำดับที่	ชื่อ	ยุทธศาสตร์ การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ	มัธ ฐาน	พิสัย ควอ ไทล์	การแปล ความสอด คล้อง
1	6	แหล่งเงินเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพผู้สูงอายุ งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดสรรเพื่อ สุขภาพผู้สูงอายุในท้องถิ่น	4.82	0.71	สอดคล้อง
2	1	กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ตาม พรบ. กองทุน ฯ ซึ่งมีฐานะและพันธกิจเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	2	กองทุนหลักประกันสุขภาพต่างๆ ตาม พรบ.หลายฉบับ แต่ควร ปรับการบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ	4.71	0.97	สอดคล้อง
4	3	กองทุนรวมเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นกองทุนภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อ วัยชรา	4.63	1.10	สอดคล้อง
5	5	กองทุนที่ภาคเอกชนขนาดใหญ่ ขนาดกลางที่มีผลกำไรสูง ควรจัด ตั้งขึ้นเพื่อคืนกำไรสู่สังคม (corporate social responsibility)	4.55	1.00	สอดคล้อง
6	4	กองทุนที่ชุมชนหรือท้องถิ่นจัดขึ้นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง / พึ่งตนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ เครดิตยูเนียนและอื่นๆ	4.55	0.88	สอดคล้อง
7	7	จัดหาภาษีจากสินค้าที่ทำลายสุขภาพอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อสนับสนุน ให้มีการนำเงินมาลงทุนดำเนินการด้านผู้สูงอายุเพิ่มอีก	4.13	1.05	สอดคล้อง
8	8	ใช้รายได้จากเงินขายหวย หรือลอตเตอรี่ในการลงทุนด้านผู้สูงอายุ	4.36	1.51	ไม่ สอดคล้อง
1	5	แหล่งเงินทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ งบจากนโยบายของรัฐที่ได้จากการจัดทำแผนงาน โครงการ	4.71	0.92	สอดคล้อง
2	1	แหล่งทุนได้จาก สสส .	4.63	0.97	สอดคล้อง
3	3	งบจากบริษัท หน่วยงานที่ได้ประโยชน์จากผู้สูงอายุ เช่น อาหารเสริมผู้สูงอายุ โดยเน้นให้บริษัท หน่วยงานคืนกำไรสู่สังคม	4.63	1.03	สอดคล้อง
4	2	สภาวิจัยแห่งชาติ	4.55	1.05	สอดคล้อง
5	6	แหล่งเงินในชุมชน	4.36	0.98	สอดคล้อง

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์ การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ	มัธย ฐาน	พิสัย ควอ ไทล์	การแปล ความสอด คล้อง
6	7	งบจากหน่วยงานเอกชน NGOs มูลนิธิ มหาวิทยาลัย และแหล่ง การศึกษาต่างๆ	4.13	0.64	สอดคล้อง
7	4	งบได้จากองค์กรต่างประเทศ เช่น WHO UNICEF และงบจาก ประเทศที่พัฒนาแล้ว	4.13	0.82	สอดคล้อง
1	1	การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ควรเพิ่มการลงทุนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนในเรื่องสุขภาพให้เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องดูแล	4.77	0.85	สอดคล้อง
2	16	การสนับสนุนด้านการเงินแก่โครงการ / กิจกรรมเพื่อการสร้าง เสริมสุขภาพควรคำนึงถึงความยั่งยืน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	13	รัฐมีมาตรการลดภาษีให้กับสถานที่ทำงาน ห้างร้าน กิจกรรมที่เปิด โอกาสให้ผู้สูงอายุใช้ศักยภาพในการทำงาน หรือมีกิจกรรมดูแล ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	4.71	0.92	สอดคล้อง
4	12	รัฐมีมาตรการลดหย่อนภาษี ค่าโดยสารรถไฟและรถประจำทาง แก่ผู้สูงอายุทุกคน	4.63	1.03	สอดคล้อง
5	2	สสส.ควรจัดสรรงบประมาณให้ผู้สูงอายุและองค์กรพัฒนาเอกชนด้าน ผู้สูงอายุ ตามภาวะเศรษฐกิจและสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น	4.55	1.23	สอดคล้อง
6	8	มีกองทุนเฉพาะกิจที่มีการบริหารจากพหุภาคีและมี Good Governance	4.55	1.00	สอดคล้อง
7	3	การจัดกองทุนเพื่อกิจกรรม / การกิจเฉพาะและการบริหารจัดการ โดยใช้แบบ Evidence Based ในรูปคณะทำงาน / คณะกรรมการ แบบพหุภาคี	4.27	0.98	สอดคล้อง
8	4	รัฐต้องสนับสนุนกองทุนผู้สูงอายุใน พรบ.ผู้สูงอายุให้เหมาะสม	4.27	0.98	สอดคล้อง
9	10	รัฐควรจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการเดินทาง หรือ นำผู้สูงอายุเข้ารับบริการเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ	4.25	1.04	สอดคล้อง
10	15	รัฐจะต้องจัดทำระบบการเงินการคลังให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุ แต่ละช่วง	4.20	0.90	สอดคล้อง

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์ การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ	มัช ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
11	17	ควรกำหนดรูปแบบในการบริหารระบบการเงินการคลัง โดยคำนึงถึงผลลัพธ์กำไร-ขาดทุนทางสังคมให้มากขึ้น (ลดการคำนึงผลลัพธ์เชิงกำไร-ขาดทุนทางบัญชี)	4.05	0.97	สอดคล้อง
12	9	สัดส่วนของงบประมาณภาครัฐในการลงทุนเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุ ควรจัดสรรให้เป็นธรรมและมากกว่ากลุ่มอื่นๆ	4.00	0.74	สอดคล้อง
13	7	รัฐต้องกำหนดให้ชัดเจนในงบประมาณที่เหมาะสมที่ใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อคนว่าเป็นเท่าใดนั้น ในเงินก้อนนั้นต้องบ่งชี้ว่าเป็นการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเท่าใด	3.92	1.66	สอดคล้อง
14	14	งบประมาณทุกภาคส่วนของรัฐจะต้องได้รับความเห็นด้วยจากคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กสม.)	3.57	1.74	สอดคล้อง

จากตาราง 18 พบว่ายุทธศาสตร์การเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพ แบ่งเป็น 1) แหล่งเงินเพื่อเพิ่มการลงทุนในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 2) แหล่งเงินทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 3) การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังเพื่อการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพ

1 ยุทธศาสตร์ด้านแหล่งเงินเพื่อเพิ่มการลงทุนในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัชฐานจากมากไปน้อยจัดอันดับได้ ดังนี้ 1) งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสรรเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในท้องถิ่น 2) กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ตาม พรบ. กองทุนฯ ซึ่งมีฐานะและพันธกิจเพื่อการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 3) กองทุนหลักประกันสุขภาพต่าง ๆ ตาม พรบ.หลายฉบับแต่ควรปรับการบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ 4) กองทุนรวมเลี้ยงชีพซึ่งเป็นกองทุนภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อวัยชรา 5) กองทุนที่ภาคเอกชนขนาดใหญ่ ขนาดกลางที่มีผลกำไรสูง ควรจัดตั้งขึ้นเพื่อคืนกำไรสู่สังคม (corporate social responsibility)

2 ยุทธศาสตร์ด้านแหล่งเงินทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัชฐานจากมากไปน้อย จัดอันดับได้ดังนี้ 1) งบจากนโยบายของรัฐที่ได้จากการจัดทำแผนงานโครงการ 2) แหล่งทุนได้จาก สสส. 3) งบจากบริษัท หน่วยงานที่ได้ประโยชน์จากผู้สูงอายุ เช่น อาหารเสริมผู้สูงอายุ

โดยเน้นให้บริษัท หน่วยงาน কিনกำไรผู้สังคม 4) สภาวิจัยแห่งชาติ 5) แหล่งเงินในชุมชน

3 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาคำมีฐาน จากมากไปน้อย จัดอันดับได้ดังนี้ 1) ควรเพิ่มการลงทุนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนในเรื่องสุขภาพให้เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องดูแล 2) การสนับสนุนด้านการเงินแก่โครงการ กิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพควรคำนึงถึงความยั่งยืน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 3) รัฐมีมาตรการลดภาษีให้กับสถานที่ทำงาน ห้างร้าน กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุใช้ศักยภาพในการทำงาน หรือมีกิจกรรมดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ 4) รัฐมีมาตรการลดหย่อนภาษีให้ผู้ดูแล หรือครอบครัวที่เลี้ยงดูผู้สูงอายุ 5) รัฐมีมาตรการลดหย่อนภาษี ค่าโดยสารรถไฟและรถประจำทางแก่ผู้สูงอายุทุกคน

2.8. แนวโน้มยุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ตาราง 19 แนวโน้มยุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	มัธฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	5	การปรับระบบบริการสุขภาพ จัดให้มีระบบการเยี่ยมบ้าน หรือบริการที่มีลักษณะ Area Based และจัดบริการที่สนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านให้ได้รับการช่วยเหลือในภาวะที่ต้องพึ่งพา	4.91	0.60	สอดคล้อง
2	4	เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข	4.82	0.71	สอดคล้อง
3	6	พัฒนาระบบ Health Care Reform ในการให้บริการ และการบริหารจัดการในการบริการผู้สูงอายุ	4.71	0.97	สอดคล้อง
4	3	ลดบทบาทภาครัฐลงโดยให้การสนับสนุนภาคที่ไม่ใช่รัฐ เช่น ภาคประชาชน ภาคเอกชนที่ไม่หวังกำไร ภาคเอกชนธุรกิจ	4.43	1.13	สอดคล้อง
5	2	สร้างทางเลือกใหม่ๆ ด้วยนวัตกรรมทางสังคมและการจัดการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดด้าน “สุขภาวะ” ให้ได้ครอบคลุมและหลากหลายตามวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นให้มากขึ้น	4.35	1.04	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์การจัดบริการ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	มัธย ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
6	1	ปรับระบบสุขภาพใหม่เพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการลงทุนกับการจัดบริการตรวจโรค วินิจฉัยโรค การส่งเสริม รักษาโรคและฟื้นฟูสภาพจากการเจ็บป่วยและพิการ แล้วดำเนินการลงทุนปรับแก้	4.11	1.13	สอดคล้อง
1	1	การจัดบริการเพื่อให้เกิดคุณภาพประสิทธิภาพ เสมอภาค การมีส่วนร่วมและโปร่งใส การจัดบริการผู้สูงอายุจะต้องเข้าถึงง่าย ไม่ยุ่งยาก และค่าใช้จ่ายไม่สูง	4.82	0.71	สอดคล้อง
2	4	มีคณะทำงานพหุภาคีในการจัดบริการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้จัดบริการและตัวแทนชุมชน	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	11.3	จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยให้ชุมชนร่วมมืออย่างเข้มแข็งในการดูแลช่วยเหลือครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ ให้การสนับสนุนในส่วนที่ครอบครัวจัดการเองไม่ได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิต	4.71	0.92	สอดคล้อง
4	11.4	จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยบุคลากรของรัฐทุกภาคส่วนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุและให้บริการผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับครอบครัวและชุมชน	4.71	0.92	สอดคล้อง
5	11.5	จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยจัดระบบการดูแล การส่งต่อที่มีประสิทธิภาพตามสายงานต่าง ๆ เช่น การส่งต่อสายงานแพทย์ สายสังคมสงเคราะห์ ทั้งการส่งต่อจากล่างขึ้นบนและจากบนลงสู่พื้นที่บริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุให้เป็นไปตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ	4.63	0.97	สอดคล้อง
6	3	สร้างความเอื้ออาทรกับผู้สูงอายุ ป้องกันอุบัติเหตุ และความปลอดภัยในสาธารณะสถานแก่ผู้สูงอายุ	4.63	0.97	สอดคล้อง
7	6	บริการควรลงไปที่ระดับรากหญ้า คือ ชุมชนผู้สูงอายุในชุมชน	4.63	1.10	สอดคล้อง
8	5	ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงสุดในการจัดบริการ	4.55	1.00	สอดคล้อง
9	2	มีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุทุกปี มีการเฝ้าระวังการเกิดโรค และความพิการของผู้สูงอายุ	4.55	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อ ที่	ยุทธศาสตร์การจัดบริการ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	มัช ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
10	11.2	จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดย ครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุทั้งที่ยังมีสุขภาพดีและช่วยเหลือตนเอง ไม่ได้ ต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ	4.55	1.00	สอดคล้อง
11	12.2	กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้านคุณภาพบริการผู้สูงอายุ	4.55	1.13	สอดคล้อง
12	12.1	กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ คุณภาพผู้ให้บริการ จัดให้มีการฝึกอบรม เตรียมความพร้อม และ มีความพึงพอใจในการบริการผู้สูงอายุ	4.45	0.99	สอดคล้อง
13	11.1	จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดย ผู้สูงอายุที่สุขภาพดีดูแลตนเองได้ ต้องดูแลรับผิดชอบตนเอง	4.36	0.98	สอดคล้อง
14	8	สร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกันของหน่วยงาน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	4.29	0.93	สอดคล้อง
15	10	รัฐคอยดูภาพรวม คอยเติมส่วนขาด ช่วยเหลือส่วนที่มีช่องว่าง ที่มีปัญหาเฉพาะที่ไม่มีใครทำไม่มีใครเติม	4.29	0.93	สอดคล้อง
16	12.3	กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้านคุณภาพการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น การพัฒนาบริการ ให้ทันเหตุการณ์ การประเมินผลงาน การปรับเกณฑ์มาตรฐาน ให้เหมาะสมกับกลุ่มและปัญหา	4.23	0.85	สอดคล้อง
17	9	รัฐมีหน้าที่ร่วมสนับสนุนมาตรการ วิธีดำเนินงานเพื่อให้ทุก ภาคส่วนเข้าร่วมบริการ	4.23	0.85	สอดคล้อง
18	7	ก่อตั้งและขยายหน่วยงานหรือองค์กรจัดบริการที่ไม่ใช่รัฐให้มี สัดส่วนเพิ่มขึ้น	4.11	0.67	สอดคล้อง

จากตาราง 19 พบว่ายุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ แบ่งเป็น ยุทธศาสตร์การปรับระบบบริการสุขภาพ และยุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมและโปร่งใส

1. ยุทธศาสตร์การปรับระบบบริการสุขภาพที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดย ยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาคำมีชยฐานจากมากไปน้อย จัดอันดับได้ดังนี้ 1) จัดให้มีระบบการเยี่ยมบ้านหรือบริการที่มีลักษณะ Area Based และจัดบริการที่สนับสนุนการดูแล ผู้สูงอายุที่บ้านให้ได้รับการช่วยเหลือในภาวะที่ต้องพึ่งพา 2) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของผู้สูงอายุ 3) พัฒนาระบบ Health Care Reform ในการให้บริการ และการบริหารจัดการในการบริการผู้สูงอายุ 4) ลดบทบาทภาครัฐลงโดยให้การสนับสนุนภาคที่ไม่ใช่รัฐ เช่น ภาคประชาชน ภาคเอกชนที่ไม่หวังกำไร ภาคเอกชนธุรกิจ 5) สร้างทางเลือกใหม่ ๆ ด้วยนวัตกรรมทางสังคมและการจัดการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดด้าน “สุขภาวะ” ให้ได้ครอบคลุมและ หลากหลายตามวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นให้มากขึ้น

2. ยุทธศาสตร์การจัดบริการเพื่อให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมและโปร่งใส โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาคำมีชยฐานจากมากไปน้อย จัดอันดับได้ดังนี้ 1) การจัดบริการผู้สูงอายุจะต้องเข้าถึงง่าย ไม่ยุ่งยาก และไม่มีค่าใช้จ่ายสูง 2) มีคณะทำงานพหุภาคีในการจัดบริการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้จัดบริการ และตัวแทนชุมชน 3) จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยให้ชุมชนร่วมมืออย่างเข้มแข็งในการดูแลช่วยเหลือ ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ ให้การสนับสนุนในส่วนที่ครอบครัวจัดการเองไม่ได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิต 4) จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยบุคลากรของรัฐทุกภาคส่วนมีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุและให้บริการผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับครอบครัวและชุมชน 5) จัดระบบการดูแล ส่งต่อที่มีประสิทธิภาพตามสายงานต่าง ๆ เช่น การส่งต่อสายงานแพทย์ สายสังคมสงเคราะห์ ทั้งการส่งต่อจากล่างขึ้นบนและจากบนลงสู่พื้นที่บริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุให้เป็นไปตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ

2.9. แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สุขภาพ

ตาราง 20 แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สุขภาพ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สุขภาพ	มัชฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	2	1.การผลิตกำลังคนด้านสุขภาพของสถาบันต่างๆ แหล่งการเรียนรู้จะต้องอยู่ในชีวิตจริงของชุมชนมากกว่าอยู่ในตำราเรียน	4.77	0.85	สอดคล้อง
2	8	สนับสนุนภาคเอกชน ประชาคมเข้ามากำหนดหลักสูตรความต้องการด้านผู้สูงอายุให้มากขึ้น	4.55	0.10	สอดคล้อง
3	7	เปิดสายงานด้านผู้สูงอายุรองรับผู้ผ่านการศึกษาอบรมด้านผู้สูงอายุ	4.45	0.10	สอดคล้อง
4	5	ร่วมกับปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาและหลังปริญญาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.45	0.99	สอดคล้อง
5	6	มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ระหว่างปฏิบัติงาน	4.45	0.99	สอดคล้อง
6	3	นำความรู้จากระบาดวิทยาชุมชนหรือสังคม (social epidemiology) เป็นหลักในการสร้างเสริมสุขภาพแทนระบาดวิทยาของโรค	4.44	1.06	สอดคล้อง
7	1	กำลังคนได้รับการสร้างจากฐานคิดใหม่ที่มีชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมบริหารจัดการตั้งแต่ต้น	4.29	0.93	สอดคล้อง
1	1	2.การพัฒนากำลังคนเพื่อการดูแลและสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในอนาคต เพิ่มความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุด้านต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ในระดับชุมชนให้มากขึ้น	4.71	0.92	สอดคล้อง
2	5	วางแผนอัตรากำลังคนที่ต้องการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคตตามความต้องการที่เปลี่ยนไป	4.55	1.00	สอดคล้อง
3	4	จัดหาหรือสร้างบุคลากรผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรืออาสาสมัครผู้ดูแล เพื่อให้บริการผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือไม่มีผู้ดูแล	4.36	0.98	สอดคล้อง
4	2	กำหนดสัดส่วนมาตรฐานระหว่างผู้สูงอายุและผู้ดูแล (ทั้งผู้ดูแลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) ที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ได้คุณภาพเพียงพอ	4.18	0.72	สอดคล้อง

ตาราง 20 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สุขภาพ	มัธ ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
5	3	กำหนดวิชาชีพที่ต้องการ เพื่อสร้างนักวิชาชีพด้านการสร้างเสริมสุขภาพแบบต่างๆ	4.18	0.96	สอดคล้อง
1	3	3.การคุ้มครองผู้สูงอายุในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ควบคุมการโฆษณาชวนเชื่อสินค้าและผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้สูง อายุ	4.63	0.97	สอดคล้อง
2	1	เร่งสร้างความเข้าใจกับผู้บริโภคถึงการสร้างสุขภาพที่ถูกต้องให้ มากขึ้น	4.55	1.00	สอดคล้อง
3	2	ตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ผลิตภัณฑ์ก่อนให้ออกจำหน่าย	4.36	0.98	สอดคล้อง

จากตาราง 20 พบว่าแนวโน้มของยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สุขภาพ แบ่งเป็น 1) การผลิตกำลังคนด้านสุขภาพของสถาบันต่าง ๆ 2) การพัฒนากำลังคนเพื่อการดูแลและสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และ 3) การคุ้มครองผู้สูงอายุเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ

1 ยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคนด้านสุขภาพของสถาบันต่าง ๆ ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 7 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัธฐานจากมากไปน้อย จัดอันดับได้ดังนี้ 1) แหล่งการเรียนรู้จะต้องอยู่ในชีวิตจริงของชุมชนมากกว่าอยู่ในตำราเรียน 2) สนับสนุนภาคเอกชนประชาคมเข้ามากำหนดหลักสูตรความต้องการด้านผู้สูงอายุให้มากขึ้น 3) เปิดสายงานด้านผู้สูงอายุรองรับผู้ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 4) ร่วมกับปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาและหลังปริญญาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 5) มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ระหว่างปฏิบัติงาน (inservice training)

2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนเพื่อการดูแลและสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ยุทธศาสตร์ ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัธฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เพิ่มความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุด้านต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ในระดับชุมชนให้มากขึ้น 2) วางแผนอัตรากำลังคนที่ต้องการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคตตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป 3) จัดหาหรือสร้างบุคลากรผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรืออาสาสมัครผู้ดูแลเพื่อให้บริการผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือไม่มีผู้ดูแล 4) กำหนดสัดส่วนมาตรฐานระหว่างผู้สูงอายุ

และผู้ดูแล (ทั้งผู้ดูแลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) ที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้คุณภาพเพียงพอ 5) กำหนดวิชาชีพที่ต้องการเพื่อสร้างนักวิชาชีพด้านการสร้างเสริมสุขภาพแบบต่าง ๆ

3 ยุทธศาสตร์การคุ้มครองผู้สูงอายุเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ควบคุมการโฆษณาชวนเชื่อสินค้าและผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้สูงอายุ 2) เร่งสร้างความเข้าใจกับผู้บริโภคถึงการสร้างสุขภาพที่ถูกต้องให้มากขึ้น 3) ตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ผลิตภัณฑ์ก่อนให้ออกจำหน่าย

2.10. แนวโน้มยุทธศาสตร์การจ้องค์กรให้เกิดการมีส่วนร่วม เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุนในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ตาราง 21 แนวโน้มยุทธศาสตร์การจ้องค์กรให้เกิดการมีส่วนร่วม เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุนในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การจ้องค์กรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุน ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	2	ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุ และเอาใจจริงเอาใจในการพัฒนา	4.86	0.63	สอดคล้อง
2	12	สร้างกระแสสังคมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ	4.77	0.85	สอดคล้อง
3	1	กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่อง	4.76	0.89	สอดคล้อง
4	3	สร้างวิสัยทัศน์ร่วม เป้าหมายร่วม ยุทธศาสตร์ร่วมและบริหารจัดการให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน	4.71	0.92	สอดคล้อง
5	4	กำหนดกลไกในการสร้างทักษะ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน โดยดึงทุกภาคส่วนมาคิดร่วมกัน แล้วสนับสนุนให้แต่ละภาคส่วนทำด้วยวิธีการที่แตกต่าง หลากหลาย แต่มีวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในทิศทางเดียวกัน	4.71	0.92	สอดคล้อง
6	7	ประสานความร่วมมืออย่างจริงจังของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	4.71	0.92	สอดคล้อง

ตาราง 21 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์การจัดองค์กรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุน ในการ สร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	มัช ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
7	11	สนับสนุนให้คณะกรรมการผู้สูงอายุ (กสผ.) เข้มแข็ง และมี ประสิทธิภาพ	4.63	0.97	สอดคล้อง
8	8	จัดให้มีองค์กรกลางเพื่อเป็นเจ้าภาพ หรือเป็นจุดประสานกับหน่วย งานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรภาคประชาชนในการสร้าง เสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	4.55	1.05	สอดคล้อง
9	9	จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างภาคีและเครือข่าย โดยมีการจัดสม่ำเสมอและเลือกประเด็นสำคัญในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เพื่อร่วมพัฒนา	4.45	0.99	สอดคล้อง
10	13	สนับสนุนการจัดทำแผนดำเนินการเรื่องผู้สูงอายุแก่องค์กรต่างๆ เพื่อวางแผนและบริหารจัดการ	4.45	0.99	สอดคล้อง
11	15	จัดกระบวนการ เปิดเวที กัดค้นด้วยสื่อมวลชน และใช้การ เคลื่อนไหวยทางสังคมเพื่อให้ภาครัฐยอมรับมุมมองในมิติที่กว้าง และสมดุลกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ (new paradagm) ค่านิยมแกนใหม่ (new core value) และวัฒนธรรมที่ เปิดกว้างและหลากหลายขึ้นในงานผู้สูงอายุ	4.45	0.99	สอดคล้อง
12	10	ให้ชุมชนดูแลรับผิดชอบปัญหาผู้สูงอายุเอง โดยรัฐเป็นผู้กำหนด มาตรฐานและติดตามสนับสนุน	4.36	0.98	สอดคล้อง
13	14	จัดหาและรวมตัวกันของทรัพยากรบุคคล (key person) ที่จะ เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการดำเนินงานผู้สูงอายุ	4.36	0.98	สอดคล้อง
14	5	จัดให้มีการสัมมนา ทำ Work Shop เพื่อการพัฒนาของผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการสร้างเสริมสุขภาพทุกระดับ ทุกภาคส่วน	4.27	0.98	สอดคล้อง
15	6	จัดตั้งหน่วยงานที่มีคณะกรรมการจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน NGOs องค์กรสาธารณะ องค์กรกุศล สถาบันศาสนาและ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเข้าด้วยกัน ซึ่งอาจเรียกว่า “สถาบันพัฒนาผู้สูงอายุไทย”	4.22	1.13	สอดคล้อง

จากตาราง 21 พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 15 ยุทธศาสตร์ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรก ซึ่งพิจารณาค่ามัธยฐานจากมากไปน้อยจัดอันดับได้ดังนี้

- 1) ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุและเอาจริงเอาจังในการพัฒนา
- 2) สร้างกระแสสังคมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ
- 3) กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่อง
- 4) สร้างวิสัยทัศน์ร่วม เป้าหมายร่วม ยุทธศาสตร์ร่วมและบริหารจัดการให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน
- 5) กำหนดกลไกในการสร้างทักษะ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน โดยดึงทุกภาคส่วนมาคิดร่วมกัน แล้วสนับสนุนให้แต่ละภาคส่วนทำด้วยวิธีการที่แตกต่าง หลากหลาย แต่มีวิสัยทัศน์เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในทิศทางเดียวกัน

2.11. แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างหลักประกันผู้สูงอายุเพิ่ม

ตาราง 22 แนวโน้มยุทธศาสตร์การสร้างหลักประกันผู้สูงอายุเพิ่ม

ลำดับที่	ข้อที่	ยุทธศาสตร์การสร้างหลักประกันผู้สูงอายุเพิ่ม	มัธยฐาน	พิสัยควอไทล์	การแปลความสอดคล้อง
1	2	1.หลักประกันด้านผู้ดูแลทางสุขภาพและสังคม สนับสนุนให้มีอาสาสมัครในการร่วมดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	4.77	0.85	สอดคล้อง
2	3	มีนโยบาย และมาตรการสนับสนุนให้มีผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ลดหย่อนภาษีให้ผู้ดูแล และสนับสนุนให้ได้รับบริการที่จำเป็น ตามการประเมินของทีมผู้เชี่ยวชาญ	4.71	0.92	สอดคล้อง
3	1	สนับสนุนครอบครัว หน่วยงานกุศลที่ให้การดูแลผู้สูงอายุ	4.63	0.97	สอดคล้อง
4	4	จัดให้มีองค์กรควบคุมมาตรฐานในการดูแลผู้สูงอายุ มาตรฐานผู้ให้การดูแลผู้สูงอายุทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ	4.36	0.98	สอดคล้อง
1	2	2.หลักประกันด้านเศรษฐกิจ เช่น หลักประกันรายได้ สนับสนุนและส่งเสริมการเก็บออมรายได้ของคนในวัยทำงาน	4.82	0.71	สอดคล้อง
2	5	จัดสวัสดิการด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่ยากจนหรือไม่มีที่พึ่ง	4.55	1.00	สอดคล้อง
3	6	รัฐ / เอกชนต้องมีมาตรการจูงใจ หรือส่งเสริมให้ผู้มีรายได้ลงทุนเพื่อการออมมากขึ้น	4.55	1.00	สอดคล้อง
4	1	ส่งเสริมการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ	4.55	1.05	สอดคล้อง

ตาราง 22 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ที่	ยุทธศาสตร์การสร้างหลักประกันผู้สูงอายุเพิ่ม	มัช ฐาน	พิสัย กว ไพล์	การแปล ความสอด คล้อง
5	4	ตรวจสอบ ควบคุมและกำกับการทำประกันรายได้ภาคเอกชน เพื่อให้เอื้อและมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.27	0.98	สอดคล้อง
6	7	รัฐเข้าร่วมในการลงทุน ตรวจสอบ หรือเพิ่มการเอื้อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุในการออมประเภทต่างๆ ของภาคเอกชน	4.20	0.90	สอดคล้อง
7	3	มีการร่วมลงทุนระยะยาวให้กับผู้ทำประกันและให้ผลตอบแทนในการลงทุนที่สูง	4.15	1.04	สอดคล้อง

จากตาราง 22 พบว่ายุทธศาสตร์การสร้างหลักประกันผู้สูงอายุเพิ่ม แบ่งเป็น หลักประกันด้านผู้ดูแลทางสุขภาพและสังคม และหลักประกันด้านเศรษฐกิจ

1 หลักประกันด้านผู้ดูแลทางสุขภาพและสังคม พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 4 ยุทธศาสตร์ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยเรียงอันดับค่ามัชฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สนับสนุนให้มีอาสาสมัครในการร่วมดูแลผู้สูงอายุในชุมชน 2) มีนโยบายและมาตรการสนับสนุนให้มีผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ลดหย่อนภาษีให้ผู้ดูแล และสนับสนุนให้ได้รับบริการที่จำเป็นตามการประเมินของทีมผู้เชี่ยวชาญ 3) สนับสนุนครอบครัว หน่วยงานกุศลที่ให้การดูแล ผู้สูงอายุ 4) จัดให้มีองค์กรควบคุมมาตรฐานในการดูแลผู้สูงอายุ มาตรฐานผู้ให้การดูแลผู้สูงอายุทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ

2 หลักประกันด้านเศรษฐกิจ พบว่ายุทธศาสตร์ทั้งหมด 7 ยุทธศาสตร์ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง โดยยุทธศาสตร์ที่อยู่ใน 5 อันดับแรกซึ่งพิจารณาค่ามัชฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สนับสนุนและส่งเสริมการเก็บออมรายได้ของคนในวัยทำงาน 2) จัดสวัสดิการด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่ยากจนหรือไม่มีที่พึ่ง 3) รัฐ เอกชนต้องมีมาตรการจูงใจ หรือส่งเสริมให้ผู้มีรายได้ลงทุนเพื่อการออมมากขึ้น 4) ส่งเสริมการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ 5) ตรวจสอบควบคุมและกำกับการทำประกันรายได้ภาคเอกชน เพื่อให้เอื้อและมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ